

การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์

Development of the Casual Relationship Mode of the Emotional Intelligence Students' in Faculty of Education Burapha University

จันทร์ชลี มาพุทธ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2557 จำนวน 338 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติพื้นฐานและวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยใช้โปรแกรม LISREL ผลการวิจัย พบว่า โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ปรับแก้มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 7.87, ค่า p เท่ากับ 0.99, ที่องศาความเป็นอิสระ เท่ากับ 4, ค่า GFI เท่ากับ 0.99, AGFI เท่ากับ 0.96 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.05 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ตัวแปรผู้ปกครอง ตัวแปรนิสิตและตัวแปรเพื่อนมีอิทธิพลทางตรงต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยสามารถร่วมกันทำนายความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ร้อยละ 79 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวแปรแฝงความฉลาดทางอารมณ์ที่มีอิทธิพลมากที่สุด ได้แก่ ด้านดี รองลงมา ด้านเก่ง และด้านสุข ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์/ โมเดลเชิงสาเหตุ/คณะศึกษาศาสตร์

Abstract

The purpose of this research were to develop and variable the casual relationship model of to the students' emotional intelligence in faculty of Education Burapha University. The sample of the study consisted of 338 students in the first semester of academic year 2014 devined by the stratified random sampling technique. A questionnaire and emotional intelligence test used for collecting the data. Descriptive statistics were employed for the data analysis through the SPSS program and LISREL for testing the congruency of the casual relationship model.

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

It found that the adjusted model was consistent with empirical data. Variables with a statistically significant direct effect on emotional intelligence were factor of family has positive total effect to students' emotional intelligence in faculty of Education Burapha University was significantly related to the students' emotional intelligence at the statistical level of .01, factor of student has positive total effect to students' emotional intelligence in faculty of Education Burapha University was significantly related to the students' emotional intelligence at the statistical level of .01. And factor of friend has positive total effect to students' emotional intelligence in faculty of Education Burapha University was significantly related to the students' emotional intelligence at the statistical level of .01. A causal model of students' emotional intelligence in faculty of Education Burapha University as a mediated was fitted with empirical data indicating by $Chi-square = 7.87, p = 0.99$, degree of freedom = 4, $GFI = 0.99, AGFI = 0.96, RMSEA 0.05$. The variables in model accounted for 79 percent of the variance in students' emotional intelligence. The variance of variables in the emotional intelligence the students' in faculty of Education Burapha University composed of goodness, happiness and intelligence respectively.

Keywords: Emotional Intelligence/ casual of mode/Faculty of Education

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันพบปัญหาทางพฤติกรรมและปัญหาสังคมมากขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องป้องกันปัญหาต่าง ๆ โดยการส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพจิตที่ดี ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ ปัญหาการเรียนทวิความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม (กรมสุขภาพจิต, 2546, หน้า 26-31) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 1 บททั่วไป มาตรา 6 “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นั่นคือระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นผลิตนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่ดี เก่ง และมีความสุข เพราะตระหนักว่าคุณลักษณะของการพัฒนาสติปัญญาต้องกระทำร่วมกันกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์จึงจะสามารถสร้างเยาวชนให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของชาติ ให้มีความพร้อมในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข โดยกระบวนการจะต้องเริ่มตั้งแต่การศึกษาระดับปฐมวัย

จนถึงระดับอุดมศึกษา (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

การเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบันในด้านเศรษฐกิจ ความเจริญทางด้านวัตถุส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาในสังคมอย่างมากมาย อารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ เป็นที่มาของพฤติกรรมทั้งหลาย มีคนจำนวนมากที่ไม่รู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง ตกเป็นทาสเป็นเหยื่อของอารมณ์ เมื่อหงุดหงิด โกรธ ก็ไม่อาจยังสติของตนเองไว้ได้ จนกระทำพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง อารมณ์มีความสำคัญกับมนุษย์ นอกจากจะส่งผลต่อร่างกายแล้วยังส่งผลต่อจิตใจ การดำเนินชีวิต การทำงานตลอดจนถึงการอยู่ร่วมกันในสังคม ลดความขัดแย้งระหว่างบุคคล และทำให้มีความสุขในการทำงานมากขึ้น กรมสุขภาพจิต (กระทรวงสาธารณสุข, 2544, หน้า 12) ความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย ปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ความดี หมายถึง ความสามารถควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักและเข้าใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ความเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ

แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และความสุข หมายถึง สามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุขด้วยความภาคภูมิใจในตนเอง มีความพึงพอใจในชีวิตและมีความสุขทางใจ (กรมสุขภาพจิต, 2549, หน้า 5)

วิระวัฒน์ ปินิตามัย (2545, หน้า 34-37) กล่าวว่า คนเก่ง มีความหมายกว้าง ๆ ว่า คนมีความสามารถทางด้านสติปัญญา หรือคนที่มี IQ (Intelligence Quotient) สูง คนดี หมายถึง ผู้ได้รับการยอมรับนับถือจากคนอื่น ๆ ในสังคม และคนที่มีความสุข หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถทางอารมณ์ หรือคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) ซึ่งใช้คำย่อว่า EQ คำว่า เก่ง ดี มีสุข แสดงให้เห็นถึงลักษณะของพัฒนาการที่ดีที่แสดงออกถึงลักษณะการพัฒนาทางที่ดี ทางปัญญา สังคม และอารมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาในยุคปัจจุบันที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง ดี มีสุข ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งสำคัญที่เสริมให้บรรลุจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับวิชาชีพครูว่าเป็นวิชาชีพที่ต้องรับผิดชอบชีวิตมนุษย์ ต้องมีความอดทน อารมณ์ดี เข้าใจนักเรียน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ความฉลาดทางอารมณ์ ปัญหาของระบบการศึกษาแบบเดิม ๆ คือ การให้เด็กเป็นคนเก่งทำคะแนนได้สูง ๆ เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้มากเท่าที่จะมากได้ แต่จะไม่ได้เน้นในส่วนของจิตใจและอารมณ์ของเด็กเลยจึงทำให้เด็กเก่งหลาย ๆ คนกลับกลายเป็นเด็กที่สนใจเรื่องการเรียนรู้เพียงอย่างเดียว โดยไม่สนใจสิ่งรอบข้าง เป็นเด็กแข็งกระด้าง ไร้น้ำใจ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์และอาจมีปัญหาในการควบคุมอารมณ์ตนเอง (สันต์ ศัลยศิริ, 2548) คนมีสุขภาพดีอาจจะไม่ได้มีเงินมากมาย คนที่มีภาระงานมั่นคง แต่มีสถานะทางการเงินอ่อนแอ ขณะที่บางคนเอาแต่เข้าวัดฝึกจิตทำสมาธิ พยายามขัดเกลากิจวิญญาน แต่ยังมีปัญหาทางอารมณ์ และความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง น้อยคนนักที่จะบรรลุเป้าหมายหลาย ๆ อย่างพร้อมกันอย่างสมบูรณ์ (วิศิษฐ์ ศรีพิบูลย์, 2556, หน้า 17) วัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์มักจะเป็นผู้เรียนรู้ได้ดี รู้สึกดีต่อตนเองและผู้อื่น เคารพกับความเครียด

และปัญหาได้ สามารถควบคุมอารมณ์โกรธได้ดี มีความมั่นใจในตนเอง มีความสุข มองโลกในแง่ดี ปรับตัวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เหมาะสม สามารถบริหารกับอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้ มีปัญหาพฤติกรรมน้อย (สำนักพัฒนาสุขภาพจิต, 2547, หน้า 7) ในปัจจุบันจึงได้มีการตระหนักถึงความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์มากขึ้น เพราะสถาบันการศึกษาจะผลิตนิสิตให้ มีประสิทธิภาพได้นั้น ต้องมีองค์ประกอบในเรื่องของอารมณ์และจิตใจ คือ การเป็นคนที่ใช้ชีวิตของตนเองอย่างมีคุณค่า มีสติ มีความอดทน มีความเข้าอกเข้าใจในบุคคลรอบข้าง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ซึ่งจะทำให้ นิสิตจบออกไปเป็นครูที่ดีของสังคมและประเทศชาติ การจัดหลักสูตรการศึกษาและกระบวนการเรียนการสอนในปัจจุบันมีลักษณะแยกส่วนจากสังคมและชุมชน ยังมุ่งในด้านการพัฒนาวิชาความรู้ด้วยการให้ความสำคัญกับประกาศนียบัตรหรือใบรับรอง ผลการศึกษา มากกว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม เด็กและเยาวชนบางส่วนจึงมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ขาดความเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโส ขาดความกตัญญูรู้คุณ ในขณะเดียวกันยังขาดการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ไม่สามารถปรับตัวและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ได้ นิยมใช้อารมณ์และความรุนแรงมากกว่าเหตุและผล หันไปนิยมและซึมซับวัฒนธรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยปราศจากการรู้เท่าทัน (พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, 2553, หน้า 7-8) การศึกษาในปัจจุบันยังขาดคุณธรรมจริยธรรมอยู่มาก ซึ่งหากสังคมเรานั้นแต่คนเก่ง เราก็จะได้คนเก่ง แต่ถ้าหากคนเก่งเหล่านั้นขาดคุณธรรมจริยธรรม เขาก็จะกลายเป็นคนเห็นแก่ตัว คิดถึงตัวเองมากกว่าส่วนรวม เพราะโดยปกติแล้วคนเก่งมักไม่ยอมให้คนอื่นเก่งกว่า จึงถือว่าหากเราสอนโดยเน้นให้เด็กเป็นคนเก่ง โดยไม่คำนึงถึงเรื่องคุณธรรมก็จะเป็นการสร้างปัญหาให้กับสังคม (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, 2550, หน้า 1) กลุ่มคนที่มี IQ สูงมักมีปัญหาด้านการควบคุมอารมณ์ และด้านมนุษยสัมพันธ์ ทำให้นักจิตวิทยาเกิดความสนใจศึกษาว่ามีปัจจัยใดที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิตสูง

เนื่องจากอารมณ์มีอิทธิพลต่อความนึกคิดและพฤติกรรมของคนเราเป็นอย่างมาก ดังนั้นการบริหารจัดการทางอารมณ์จึงมีความสำคัญที่จะช่วยให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดีและมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

ดังนั้นการศึกษาจึงได้มีการตระหนักถึงความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์มากขึ้น เพราะสถาบันการศึกษาจะผลิตบุคลากรซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้มีประสิทธิภาพได้นั้น บุคลากรที่ผลิตออกมาจะต้องมีองค์ประกอบหลายอย่างด้วยกัน คือ การที่เป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถ ประกอบกับการเป็นคนที่มีความดี พร้อมทั้งในเรื่องของอารมณ์และจิตใจ เป็นคนที่ใช้ชีวิตของตนอย่างมีคุณค่า มีสติ มีความอดทน เข้าใจบุคคลรอบข้าง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ความฉลาดทางอารมณ์จะช่วยให้นิสิตจบการศึกษาออกมาเป็นบัณฑิตที่ดี เก่ง และมีความสุขซึ่งจะเป็นอนาคตที่ดีของประเทศชาติต่อไป (อุมาพร ตรีงสมบัติ, 2546) โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิตวิชาชีพครูที่ต้องทำงานเมื่อเด็กจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถ ทักษะวิชาชีพ ความอดทน ความเมตตา ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีการตัดสินใจที่ดี การควบคุมตัวเองได้ และมีความสามารถในการจัดการกับความเครียดอย่างเหมาะสม ซึ่งล้วนเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์อันเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของบุคคลที่จะเป็นครูอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะบุคคลที่จะมาเป็นครูนั้นจะต้องมีแรงจูงใจหรือศรัทธาที่จะสอนเด็ก จะต้องมีความรัก ปรารถนาที่จะสอน ต้องมีความเข้าใจตัวเด็ก ๆ ครูต้องใช้ความอดทนอย่างยิ่งในการทำงานกับเด็ก (ยนต์ ชุ่มจิต, 2553, หน้า 11) การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เพราะการศึกษามุ่งพัฒนาคนเป็นสำคัญ สำหรับนิสิตที่จะต้องออกไปฝึกสอนในโรงเรียนก่อนจะจบหลักสูตรซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงฝึกประสบการณ์สอนจาก 1 ภาคเรียน มาเป็น 1 ปี การฝึกปฏิบัติประสบการณ์วิชาชีพจะเน้นการฝึกปฏิบัติ จริยในโรงเรียนกับนักเรียน เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร

สถานศึกษา ทำให้นิสิตต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อให้อยู่กับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมีความสุข นิสิตจึงจำเป็นต้องมีอารมณ์ที่มั่นคง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูง จึงจะสามารถควบคุมจิตใจและอารมณ์ได้ดี นิสิตคณะศึกษาศาสตร์เป็นผู้ที่จะต้องปฏิบัติตนเป็นครูที่ดี มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมาตรฐาน สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงควรมีการฝึกฝน อบรมขัดเกลาให้มีความสมดุล การศึกษามีคุณภาพเท่านั้นที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคลิกภาพ ความเป็นครูมีคุณภาพที่สำคัญ คือ การมีความฉลาดทางอารมณ์สูงอันจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จต่อไป

จากแนวคิด และเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อที่จะทราบองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ และปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์แก่นิสิตคณะศึกษาศาสตร์/ ครุศาสตร์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข พร้อมทั้งก้าวไปเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานการวิจัย

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้แก่ ผู้ปกครอง นิสิต ครู เพื่อน และการเรียนการสอน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

1. ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

1.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐาน ตัวแปรผู้ปกครอง ตัวแปรนิสิต ตัวแปรครู ตัวแปรเพื่อน และตัวแปรการเรียนการสอน

1.2 ตัวแปรตาม ความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ประกอบด้วย เก่ง ดี และสุข

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ทำให้ทราบว่าตัวแปรใดบ้างเป็นสาเหตุของความฉลาดทางอารมณ์

2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมและส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์/ ครุศาสตร์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ
2. การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1-5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 2,703 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตชั้นปีที่ 1-5 จำนวน 338 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) (Fowler, 2009, p. 26) ตามตารางของเครจซี่ และมอแกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610)

3. ตัวแปรอิสระ 6 ตัวแปร ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐาน ตัวแปรผู้ปกครอง ตัวแปรนิสิต ตัวแปรครู ตัวแปรเพื่อน และตัวแปรการเรียนการสอน

4. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย ดี เก่ง และสุข

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์จำนวน 2 ชุด ประกอบด้วย

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสร้างจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Best & Kahn, 2006, p. 247) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

5 หมายถึง นิสิตเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด

4 หมายถึง นิสิตเห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก
3 หมายถึง นิสิตเห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง

2 หมายถึง นิสิตเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย

1 หมายถึง นิสิตเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อยที่สุด

ชุดที่ 2 แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ ผู้วิจัยใช้แบบวัดของกรมสุขภาพจิต (2543, หน้า 27) ประกอบด้วย ด้านดี เก่งและสุข มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 จำนวน 28 ข้อ เป็นข้อความทางบวก
ได้แก่

1, 4, 6, 7, 10, 12, 14, 15, 17, 20, 22, 23,
25, 28, 31, 32, 34, 36, 38, 39, 41, 42, 43, 44,
46, 48, 49 และ 50

กลุ่มที่ 2 ข้อความทางลบ จำนวน 24 ข้อ ได้แก่
2, 3, 5, 8, 9, 11, 13, 16, 18, 19, 21, 24,
26, 27, 29, 30, 33, 35, 37, 40, 45, 47, 51, 52

แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ของกรม
สุขภาพจิต (2543, หน้า 27) จำแนกเป็น 3 ด้านคือ

1. ด้านดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุม
อารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น
และรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีคำถาม 18 ข้อ ประกอบด้วย
ข้อย่อยดังนี้

1.1 ควบคุมตนเอง ข้อ 1-6

1.2 เห็นใจผู้อื่น ข้อ 7-12

1.3 รับผิดชอบ ข้อ 13-18

2. ด้านเก่ง หมายถึง ความสามารถในการ
รู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และ
แสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสัมพันธภาพ
ที่ดีต่อผู้อื่น มีคำถาม 18 ข้อ ประกอบด้วย ข้อย่อย
ดังนี้

2.1 แรงจูงใจ ข้อ 19-24

2.2 ตัดสินใจและแก้ปัญหา ข้อ 25-30

2.3 สัมพันธภาพ ข้อ 31-36

3. ด้านสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนิน
ชีวิตอย่างมีความสุข มีความภาคภูมิใจในตนเอง พอใจใน
ชีวิต และมีความสุขสงบทางใจ ซึ่งมีคำถาม 16 ข้อ ดังนี้

3.1 ภูมิใจตนเอง ข้อ 37-40

3.2 พอใจในชีวิต ข้อ 41-46

3.3 สุขสงบทางใจ ข้อ 47-52

เกณฑ์การการแปลความหมาย

ระดับคะแนน ความหมาย

3.51-4.00 ความฉลาดทางอารมณ์มาก

2.51-3.50 ความฉลาดทางอารมณ์ค่อนข้าง

มาก

1.51-2.50 ความฉลาดทางอารมณ์ค่อนข้าง

น้อย

1.00-1.50 ความฉลาดทางอารมณ์น้อย

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. กำหนดจุดมุ่งหมาย ในการสร้างแบบสอบถาม
ข้อมูลพื้นฐาน ตัวแปรผู้ปกครอง ตัวแปรนิสิต ตัวแปรครู
ตัวแปรเพื่อน และตัวแปรการเรียนการสอน

2. ศึกษาแนวคิดและความหมาย งานวิจัยที่
เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ ตามตัวแปรที่มีความสัมพันธ์
กับความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต

3. สร้างเครื่องมือครอบคลุมเนื้อหาและจุดมุ่ง
หมายที่ต้องการวัดตามนิยามศัพท์

4. นำเครื่องมือที่สร้างเรียบร้อยแล้ว เสนอผู้
เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องโดยหาความเที่ยงตรง
เชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 4 ท่าน

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำ
แนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับนิสิต คณะ
ศึกษาศาสตร์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

6. นำแบบสอบถามที่ได้มาจากการทดลอง
ดำเนินการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้
คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ด้วยวิธีหาสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Person Product Moment
Correlation) ของข้อคำถามแต่ละข้อ กับคะแนนรวม
ทั้งฉบับ (Item Total Correlation) ซึ่งมีค่าอำนาจ
จำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 0.79 (ภาคผนวก)
และวิเคราะห์หาค่าความสัมพัทธ์ (Reliability) ของ
แบบสอบถามทั้งฉบับด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
(Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach,
1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92

7. นำแบบสอบถามทั้งฉบับที่ดำเนินการปรับปรุงคุณภาพฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. นำเครื่องมือ จำนวน 338 ฉบับ เก็บข้อมูลด้วยตนเองในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2557
2. ได้แบบสอบถามคืน จำนวน 338 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามตรวจสอบความสมบูรณ์ และลงรหัสให้คะแนนน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อ และบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ผู้วิจัยกำหนดแนวทางการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยการตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของข้อมูลตรวจสอบข้อมูล วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดล เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อไป
3. ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลการวัด (Measurement Model) เพื่อยืนยันว่าเครื่องมือที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นนั้นมีโครงสร้างตามองค์ประกอบที่กำหนดไว้ และเชื่อมั่นได้ว่าตัวแปรสังเกตได้แต่ละกลุ่มนั้นเป็นตัวแปรแฝงที่เหมาะสมสำหรับตัวแปรแฝงที่กำหนด โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)
4. วิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ความฉลาดทางอารมณ์ด้วยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model)
5. การตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลกับเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นปรับโมเดลเพื่อให้ค่าดัชนีเป็นไปตามเกณฑ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

พบว่า กลุ่มตัวอย่างนิสิตเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยมีจำนวนมากถึง 239 คน คิดเป็นร้อยละ 70.70 ส่วนเพศชายจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 29.30
 ชั้นปี กลุ่มตัวอย่างชั้นปีที่ 4 มากที่สุด จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 26.62 รองลงมานิสิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 25.15 นิสิตชั้นปีที่ 2 จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 22.19 นิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 15.09 และนิสิตชั้นปีที่ 5 จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 10.95

สาขาการสอน กลุ่มตัวอย่างสาขาการสอนอื่น ๆ จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 54.74 สาขาการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 45.26

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

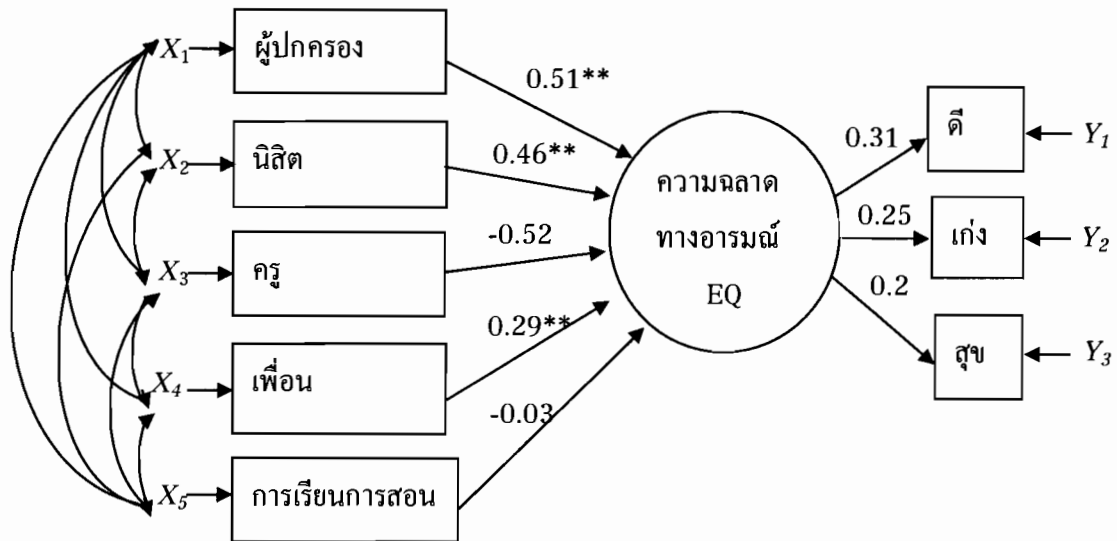
พบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วยตัวแปรเชิงสาเหตุ 3 ตัวแปร โมเดลการวัดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาได้จากค่าดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกค่า เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.29-0.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ได้แก่ ตัวแปรผู้ปกครอง รองลงมา ตัวแปรนิสิต และตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ ตัวแปรเพื่อน โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.51, 0.46 และ 0.29 ตามลำดับ โดยสามารถร่วมกันทำนายความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาได้ร้อยละ 79

พบว่า ตัวแปรแฝงความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 3 ตัวแปร โมเดลการวัดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาได้จากค่าดัชนีตรวจสอบ

ความกลมกลืนที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกค่า เมื่อพิจารณา ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.23-0.31 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรที่มี น้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ได้แก่ ด้านดี รองลงมา ด้านเก่งและตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ ด้านสุข โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.31, 0.25 และ 0.23 ตามลำดับ โดยสามารถร่วมกันทำนาย

ความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาได้ร้อยละ 79

การตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาตามโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิง ประจักษ์ มีความสอดคล้องหรือไม่ โดยพิจารณาจาก ค่าสถิติ และดัชนีตรวจสอบความกลมกลืน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามสมมติฐาน

จากภาพที่ 1 เมื่อพิจารณาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามสมมติฐาน พบว่า ตัวแปร ผู้ปกครอง ตัวแปรนิสิต และตัวแปรเพื่อนมีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. การวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาตามโมเดลสมมติฐาน พบว่า ตัวแปร

ที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ตัวแปรผู้ปกครอง ตัวแปรนิสิต และตัวแปรเพื่อน มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.70-1.04 และมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายร้อยละ 79

2. การวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ ตามโมเดลที่ปรับแก้จากผลการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ตามโมเดลสมมติฐาน พบว่า ตัวแปรครูและตัวแปรการเรียนการสอน มีความใกล้เคียงกันเนื่องจากเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากสถานที่และผู้สอน

เดียวกัน ผู้วิจัยจึงสร้างโมเดลทางเลือก โดยขุดตัวแปรครูและตัวแปรการเรียนการสอนเนื่องจากตัวแปรดังกล่าวมีความใกล้เคียงกัน

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาที่ปรับแก้มีเส้นทางอิทธิพล โดยตัวแปรแฝงด้านดี มีขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.45 ตัวแปรแฝงด้านเก่ง มีขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.27 และตัวแปรแฝงด้านสุข มีขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.22 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ทำนายร้อยละ 79

การอภิปรายผล

การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพามีสมมติฐานการวิจัย 2 ข้อ ได้แก่

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. ตัวแปรผู้ปกครอง ตัวแปรนิสิต และตัวแปรเพื่อน มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งจะนำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐาน ดังนี้

2.1 ผลการศึกษา พบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กล่าวคือ ตัวแปรเชิงสาเหตุ ได้แก่ ตัวแปรผู้ปกครอง ตัวแปรนิสิต และตัวแปรเพื่อน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายร้อยละ 79 หมายความว่านิสิตที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะประสบความสำเร็จในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับ Goleman (1998) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งที่มียู่อเบื้องหลังความสุข และสามารถทำนายความสำเร็จในชีวิต ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง คือผู้ที่รู้ว่าจะสามารถจัดการกับตนเองอย่างไร สามารถควบคุมตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี ใ้วางใจได้ สามารถปรับตัวได้ดี และเปิดรับแนวคิดและ

ข้อมูลใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีพลังผลักดันสู่ความสำเร็จ มองโลกในแง่ดี ความสุข และค้นหาความสุขได้ไม่ยาก และมักมีทัศนคติในการเข้าสังคม ชอบทำให้คนอื่นมีความสุข มองโลกในแง่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนรอบข้างมีจุดมุ่งหมายในชีวิต นอกจากจะส่งผลต่อร่างกายแล้วยังส่งผลต่อจิตใจการดำเนินชีวิต การทำงานตลอดจนถึงการอยู่ร่วมกันในสังคม ลดความขัดแย้งระหว่างบุคคล และทำให้มีความสุขในการทำงานมากขึ้น (อุษา จารุสวัสดิ์, 2547) และปัจจัยเพื่อน นิสิตที่กำลังศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ในวัยเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ทั้งกายและจิตใจ มีสภาพร่างกายที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความอยากรู้อยากเห็น ต้องการอิสระทางความคิด มีความเชื่อมั่นในอุดมการณ์ และความคิดใหม่ ๆ ของตนเอง นิสิตเมื่อเข้ามาอยู่ในมหาวิทยาลัย จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับเพื่อน ๆ กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางความรู้ ทัศนคติ บุคลิกภาพ รวมถึงคุณธรรมในตัวของนิสิตด้วย นิสิตอาจต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในมหาวิทยาลัย จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนของตน และในกลุ่มเพื่อนยังมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ และพัฒนาการด้านการเลือกในการคบเพื่อน อุดมคติในการเลือกคู่ครอง การใช้เวลาว่างในกลุ่มเพื่อน รวมไปถึงเทคนิควิธีที่จะปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนที่เป็นสมาชิกนั้น ๆ นิสิตส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่อยู่ในวัยที่มีความต้องการทางสังคม ต้องการเพื่อนสนิท กลุ่มเพื่อนจึงเข้ามามีบทบาทต่อนิสิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนันท์ คัมภีร์ภัทร (2547) ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาการศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาเพศชายและหญิง มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบแตกต่างกัน ในระดับชั้นปี พบว่า ระดับชั้นปีที่ 4 มีคะแนนความฉลาดทางอารมณ์สูงที่สุด และความฉลาดทางอารมณ์ด้านสัมพันธ์ทางของนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความฉลาดทางอารมณ์

ด้านสัมพันธภาพสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 หากจำแนกตามโปรแกรมวิชา พบว่า เรียงลำดับค่าเฉลี่ยของการประเมินความฉลาดทางอารมณ์จากมากไปหาน้อย ได้แก่ สังคมวิทยา คณิตศาสตร์ ประถมศึกษา การศึกษาปฐมวัย วิทยาศาสตร์ทั่วไป คหกรรมศาสตร์ คอมพิวเตอร์ศึกษา เทคโนโลยีนวัตกรรมศึกษา และการศึกษาพิเศษ

ผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา รองลงมา เพราะว่าผู้ปกครองมีบทบาทหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูให้บุตรเป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมีความสุข ด้วยกายและจิตใจ ให้ความรักและความอบอุ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ศรีบุญรัตน์ คงอิม (2554) ศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของความฉลาดทางจิตวิญญาณของนักเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน ผลการวิจัย พบว่า ความฉลาดทางจิตวิญญาณได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยด้านนักเรียนและปัจจัยด้านครอบครัว ส่วนความฉลาดทางอารมณ์ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านครู และความฉลาดทางอารมณ์เป็นตัวแปรส่งผ่านที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางจิตวิญญาณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 32.59 องศาอิสระเท่ากับ 71 ความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.999 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน เท่ากับ 0.997 นุจรีย์ ไชยมงคล (2549) ศึกษาปัจจัยพื้นฐานทางครอบครัว และความฉลาดทางอารมณ์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนิสิตพยาบาลศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัย พบว่า เมื่อจำแนกความฉลาดทางอารมณ์เป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านดี เก่ง และสุข พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการแสดงออกที่ไม่เหมาะสม คันธรัตน์ ยอดวิชัย (2549) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ในครอบครัว ความฉลาดทางอารมณ์กับความเครียดของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยรวมอยู่ในระดับสูง ความสัมพันธ์ใน

ครอบครัว ด้านบทบาทหน้าที่ของครอบครัว และด้านความผูกพันรักใคร่สามัคคีในครอบครัวอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านการสื่อสารในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง นิสิตนักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์ทุกด้านอยู่ในระดับปกติ ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ พบว่า

ตัวแปรความสัมพันธ์ในครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการทำนายความเครียดมี 2 ตัวแปร คือ ด้านการสื่อสารในครอบครัว และด้านความผูกพัน รักใคร่สามัคคีในครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปรความฉลาดทางอารมณ์ที่มีอิทธิพลต่อการทำนายความเครียด มี 2 ตัวแปร คือ ด้านสุข และด้านเก่ง มีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรความสัมพันธ์ในครอบครัวทั้ง 3 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อการทำนายความฉลาดทางอารมณ์ คือ ด้านความผูกพัน รักใคร่สามัคคีในครอบครัว ด้านการสื่อสารในครอบครัว และด้านบทบาทหน้าที่ของครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ วิชัย พ้องเสียง (2553) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการปรับตัวของนักเรียน คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมั่นคงทางอารมณ์ การมองโลกในแง่ดี บุคลิกภาพ และสัมพันธภาพในครอบครัว ปัจจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการปรับตัวของนักเรียน คือ การมองโลกในแง่ดี บุคลิกภาพ และสัมพันธภาพในครอบครัว ซึ่งแต่ละปัจจัยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันทั้งสิ้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ได้แก่ บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ควรเลี้ยงดูเอาใจใส่ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาให้นักเรียนเกิดความสามารถในการปรับตัวทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม อันจะช่วยให้ นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข

ตัวแปรความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและตัวแปรแฝง พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ด้านดี เก่ง และสุข ของ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรเชิงสาเหตุตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุจรีย์ ไชยมงคล (2549) ศึกษาปัจจัยพื้นฐานทางครอบครัวและความฉลาดทางอารมณ์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนิสิตพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัย พบว่า นิสิตที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะมีพฤติกรรมการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมน้อย และเมื่อจำแนกความฉลาดทางอารมณ์เป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านดี เก่งและสุข พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการแสดงออกที่ไม่เหมาะสม พบว่า ปัจจัยพื้นฐานทางครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมแสดงออกความฉลาดทางอารมณ์ที่สามารถทำนายพฤติกรรมของนิสิตพยาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้ร้อยละ 40 ญาณวิทยา และนิตา บุญเฮง (2547) ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านดี เก่ง มีความสุข ของนักศึกษาเทคนิคการแพทย์อยู่ในระดับเกณฑ์ปกติ ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาระดับชั้นปีที่สูงกว่าจะมีคะแนนเฉลี่ยของความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักศึกษาที่มีระดับชั้นปีที่ต่ำกว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาเพศหญิงในภาพรวมและรายด้านมีค่าสูงกว่าเพศชาย และความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะเทคนิคการแพทย์ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามสาขาวิชา และระดับชั้นปี มีความ

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ อัจฉริยา ศรีสวัสดิ์ (2547) ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาภาคปกติ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาภาคปกติ โดยรวม และจำแนกตามเพศ และสาขาวิชา มีความฉลาดทางอารมณ์ โดยรวม แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข ตามเกณฑ์ปกติ ซึ่งนักศึกษาที่เรียนวิชาต่างกันและเพศต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้ปกครองมีบทบาทหน้าที่ให้การอบรมดูแลช่วยเหลือ และอบรมให้บุตรมีความสุขทางกายและใจ
2. ความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต เนื่องจากมีความเข้าใจ การเห็นคุณค่าในตนเอง ยอมรับความคิดเห็น และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
3. กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อความเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ ความคิด ทักษะคิด และบุคลิกภาพ การเลือกเพื่อน การปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน การอยู่ร่วมกันในสังคมเพื่อนได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์/ ครุศาสตร์
2. ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์/ ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2543). รายงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับประชาชนไทย อายุ 12-60 ปี. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต.
- กรมสุขภาพจิต. (2549). คู่มือความรู้เพื่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กอายุ 3-11 ปี สำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมสุขภาพจิต. (2552). แผนยุทธศาสตร์ กรมสุขภาพจิตตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554). กรุงเทพฯ: ละม่อม.
- คันธารรัตน์ ยอดพิชัย. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ในครอบครัว ความฉลาดทางอารมณ์กับความเครียดของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาคหกรรมศาสตรศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ญาณ วิทยา และนิตา บุญเฮง. (2547). ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของนักศึกษาคณะเทคนิคการแพทย์. ปรียญานิพนธ์แพทยศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2548). ความฉลาดทางอารมณ์ (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: มติชน.
- พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. (2553). การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: พื้นฐานการศึกษาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2553). ความเป็นครู (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิชัย พ้องเสียง. (2553). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดร้อยเอ็ด. ปรียญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2551). เซาว์นอารมณ์ ดัชนีเพื่อความสุขและความสำเร็จของชีวิต. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรัญญารัตน์ คงอิม. (2554). ศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของความฉลาดทางจิตวิญญาณของนักเรียนโดยมีความฉลาดทางอารมณ์เป็นตัวแปรส่งผ่าน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. (2553). ต้นแบบธุรกิจคุณธรรม. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม.
- สัณฑ์ ศัลยศิริ. (2553). บริหารอารมณ์อย่างฉลาด (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ชบาพับลิชชิงเวิร์ก.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ. (2552). การศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์: ความฉลาดทางอารมณ์. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- อัจฉริยา ศรีสวัสดิ์. (2547). ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาภาคปกติ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา ปีการศึกษา 2546. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาให้คำปรึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (2550). *คุณธรรมนำความรู้: รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานมาตรฐานการศึกษา.

อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2546). *สร้าง EQ ให้ลูกคุณ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ชันด้าการพิมพ์.

อุษา จารุสวัสดิ์. (2547). *จิตวิทยาแห่งชีวิต*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์แสงศิลป์.

Best, J. W., & Kahn, J. V. (2006). *Research in education* (10th ed.). Boston: Allyn and Bacon.

Cronbach, L. J. (1997). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.

Fowler, F. J. (2009). *Survey research methods* (4th ed.). New York: SAGE.

Goleman, D. (1998). *Working with emotional intelligence*. New York: Bantam books.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample size for research activities.

Education and Psychological Measurement, 30(3), 608.